

Kybernetická bezpečnost

Metodické náměty na výukové aktivity

„Chcete zlepšit mediální kondici u vás ve třídě, ale máte na to málo času? Vytvořili jsme pro Vás několik aktivit, které se věnují informačnímu chaosu, proměně médií, kybernetické bezpečnosti a sociálním sítím. Snažili jsme se pro vás vytvořit inspiraci, jak zlepšit odpovědné chování v kyberprostoru, která zabere **max. 20 minut**. Většina aktivit zabere spíše 10 – 15. Je na zvážení pedagoga, jestli je úroveň aktivity vhodná do dané třídy. Zároveň je důležité brát v potaz aktuální klima ve třídním kolektivu a zda se dané téma nedotkne někoho ze žáků.”

Za zpětnou vazbu budeme rádi.

Tým [Zvol si info](#) (Kateřina Kümpel, Kateřina Langerová)

1. Aktivita Co bys dělal/a, kdyby I. - phishing I.
2. Aktivita Co bys dělal/a, kdyby II. - Online vydírání
3. Aktivita Co bys dělal/a, kdyby III. - Virus
4. Aktivita Co bys dělal/a, kdyby IV. - Kybergrooming
5. Aktivita Co bys dělal/a, kdyby V. - phishing II.
6. Aktivita Co bys dělal/a, kdyby VI. - digitální wellbeing
7. Aktivita Poznej phishing
8. Aktivita Bezpečný internet

TIP! Co se týče kyberšikany ve třídě, můžete se podívat i [tady](#). Jedná se o preventivní aktivity z dílny organizace IREAS, najdete je na straně 88.

Co bys dělal/a, kdyby I. - phishing I.

cíl: Žák dokáže vyřešit problém týkající se kybernetické bezpečnosti.

pomůcky: vytištěné/sdílené/promítnuté zadání ke zpracování

čas: 5 – 10 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Rozdělte žáky do menších skupinek a zadejte jim situaci, co by poradili svému velmi dobrému kamarádovi/kamarádce, která za nimi přijde a svěří se jim. Rady musí být konkrétní a neurážlivé (tak, aby za vámi ten člověk ještě někdy přišel).

prac. list:

- Kamarádova mamka klikla na phishingový odkaz a podvodníci ji okradli o dost peněz. Kamarád má teď strach, že se mu to může stát taky. Co mu poradíte? Jak tomu může předejít?

Diskuze

Stalo se Vám někdy něco podobného?

Dokázali byste si sami poradit v podobné situaci?

Kam byste se obrátili pro pomoc?

Vysvětlení phishingu:

Phishing (někdy převáděno do češtiny jako rhybaření) je podvodná technika používaná na internetu k získávání citlivých údajů (hesla, čísla kreditních karet apod.) v elektronické komunikaci. K nalákání důvěřivé veřejnosti komunikace předstírá, že pochází z populárních sociálních sítí, aukčních webů, online platebních portálů, úřadů státní správy nebo od IT administrátorů.

Další materiály a podklady najdete na webu [O2 Chytrá škola](#).

Co bys dělal/a, kdyby II. - Online vydírání

cíl: Žák dokáže vyřešit problém týkající se kybernetické bezpečnosti.

pomůcky: vytištěné/sdílené/promítnuté zadání ke zpracování

čas: 5 – 10 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Rozdělte žáky do menších skupinek a zadejte jim situaci, co by poradili svému velmi dobrému kamarádovi/kamarádce, která za vámi přijde a svěří se vám. Rady musí být konkrétní a neurážlivé (tak, aby za vámi ten člověk ještě někdy přišel).

prac. list:

- Kamarád se svěří, že mu někdo vyhrožoval zveřejněním jeho (nudes) fotky. Co s tím? Jaký postup mu poradíte?

Diskuze

Stalo se Vám někdy něco podobného?

Dokázali byste si sami poradit v podobné situaci?

Kam byste se obrátili pro pomoc?

Kam se podívat dále?

Pokud máte pocit, že se ve třídě objevila kyberšikana, je potřeba problém řešit. Pokud nevíte, kde začít, zkuste rozcestník od [Národního úřadu pro kybernetickou bezpečnost](#), nebo aktivity [O2 Chytré školy](#).

Prevence je v tomto ohledu nesmírně důležitá! Proto si materiály projděte, i když máte pocit, že se to vaší třídy netýká.

Co bys dělal/a, kdyby III. - Virus

cíl: Žák dokáže vyřešit problém týkající se kybernetické bezpečnosti.

pomůcky: vytištěné/sdílené/promítnuté zadání ke zpracování

čas: 5 – 10 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Rozdělte žáky do menších skupinek a zadejte jim situaci, co by poradili svému velmi dobrému kamarádovi/kamarádce, která za vámi přijde a svěří se vám. Rady musí být konkrétní a neurážlivé (tak, aby za vámi ten člověk ještě někdy přišel).

prac. list:

- Kamarád se svěří, že se mu do počítače dostal virus a má zablokovaná všechna data. Co s tím? Jaký postup mu poradíte? Co udělat, aby se to příště nestalo?

Diskuze

Jaké tipy virusů znáte? (dozvíte se např. <https://www.eset.com/cz/virus/>)

Stalo se Vám někdy něco podobného?

Dokázali byste si sami poradit v podobné situaci?

Kam byste se obrátili pro pomoc?

Kam se podívat dál?

S počítačovými viry je to podobné jako s těmi lidskými. Důležitá je prevence a vědět, jak se šíří. Proto si myjeme ruce po příchodu domu, a proto máme nainstalované např. antiviry, zálohujeme data a aktualizujeme systémy.

Podívejte se na [preventivní zásady](#).

[Tady](#) jsou zajímavé tipy, jak si ověřit, jestli v nějakém souboru není virus.

Co bys dělal/a, kdyby IV. - Kybergrooming

cíl: Žák dokáže vyřešit problém týkající se kybernetické bezpečnosti.

pomůcky: vytištěné/sdílené/promítnuté zadání ke zpracování

čas: 5 – 10 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Rozdělte žáky do menších skupinek a zadejte jim situaci, co by poradili svému velmi dobrému kamarádovi/kamarádce, která za vámi přijde a svěří se vám. Rady musí být konkrétní a neurážlivé (tak, aby za vámi ten člověk ještě někdy přišel).

prac. list:

- Kamarádka se svěří, že si píše s někým, koho nikdy neviděla. Řekla, že ji psal, aby o něm neříkala svým rodičům a to ji přijde trochu divné. O co může jít? Co s tím? Co byste poradili?

Diskuze

Stalo se Vám někdy něco podobného?

Dokázali byste si sami poradit v podobné situaci?

Kam byste se obrátili pro pomoc?

Víc o kybergroomingu najdete na <http://www.kybergrooming.cz/> a další materiály, aktivity a víc popsané techniky predátorů [tady](#).

Co bys dělal/a, kdyby V. - phishing II.

cíl: Žák dokáže vyřešit problém týkající se kybernetické bezpečnosti.

pomůcky: vytištěné/sdělené/promítnuté zadání ke zpracování

čas: 5 – 10 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Rozdělte žáky do menších skupinek a zadejte jim situaci, co by poradili svému velmi dobrému kamarádovi/kamarádce, která za vámi přijde a svěří se vám. Rady musí být konkrétní a neurážlivé (tak, aby za vámi ten člověk ještě někdy přišel).

prac. list:

- > Kamarádka se svěří, že ji ukradli účet. Zadala do podvodného odkazu své přihlašovací údaje. O jakou techniku se jedná? Jak tomu předejít příště?

Diskuze

Stalo se Vám někdy něco podobného?

Dokázali byste si sami poradit v podobné situaci?

Kam byste se obrátili pro pomoc?

Co s tím?

Obráťte se na Policii ČR a na svého operátora.

Podívejte se na [podklady od O2 Chytrá škola](#).

Co bys dělal/a, kdyby VI. - digitální wellbeing

cíl: Žák dokáže vyřešit problém týkající se kybernetické bezpečnosti.

pomůcky: vytištěné/sdělené/promítnuté zadání ke zpracování

čas: 5 – 10 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Rozdělte žáky do menších skupinek a zadejte jim situaci, co by poradili svému velmi dobrému kamarádovi/kamarádce, která za vámi přijde a svěří se vám. Rady musí být konkrétní a neurážlivé (tak, aby za vámi ten člověk ještě někdy přišel).

prac. list:

- > Kamarádka se svěří, že ji není na sociálních sítích příjemně. Připadá si neschopná, nudná a k ničemu, když sleduje svět influencerů. Jak byste ji utěšili? Co byste ji poradili?

Diskuze

Stalo se Vám někdy něco podobného?

Dokázali byste si sami poradit v podobné situaci?

Kam byste se obrátili pro pomoc?

TIP! Zkuste společně se třídou vyhledat instagramové a tiktokové účty, které budují ve svých sledujících sebedůvěru a nesdílí jen “pozlátka”.

K digitálnímu zdraví najdete další materiály [tady](#).

Poznej phishing

cíl: Žák dokáže popsat a rozeznat phishing.

pomůcky: projektor/vytištěné obrázky

čas: 10 minut

třída: 6. – 9. třída

Zadání

Učitel se zeptá, jestli se žáci někdy setkali s pojmem phishing? Pokud ano, napište jednotlivé poznatky na tabuli. Poté zobrazte přiložené příklady a najděte se studenty znaky, podle kterých poznat, že se jedná o phishing. (*u psaných phishingových zpráv lze podvod odhalit skrze odesílatele a náhled webové stránky*)

Váš balík N:58748456CZ čeká na zpracování z důvodu nezaplacených nákladů na dopravu (52.99 CZK), balík jsme nechali čekat na vaši platbu

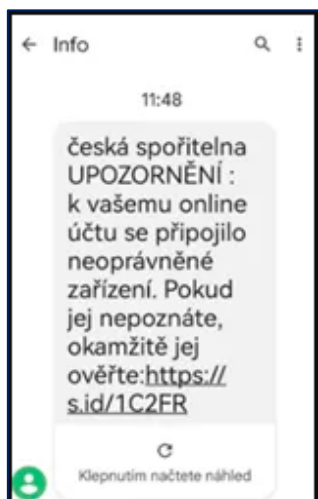
Sledovací číslo: [9405511699000070018991](#)

Poznámka: Pokud neobdržíme vaši platbu, vaše objednávka bude vrácena odesílateli do 48 hodin.

Pošlete můj
balíček

správce Česká pošta!

Děkujeme, že jste zákazníkem Česká pošta!

(takto by to mělo vypadat)

Velké firmy věnují pozornost phishingovým útokům a mají na svých webových stránkách uvedené aktuální hrozby (např. Česká pošta, banky)

Diskuze

Jaké jsou další možnosti phishingu? Mezi další podvodné techniky, jak vylákat z lidí osobní údaje je skrze telefonát a skrze sms.

Jak postupovat, když se mi to nezdá?

- při telefonování – nikdy se nepředstavovat, nesdílet konkrétní údaje (např. rodné číslo) a zeptat se na náhodnou otázku (např. jak se vaří guláš?), podle toho zjistíte, jestli se jedná o robota, nebo o reálného člověka
- sms – věnovat pozornost odesílateli, ověřit si na oficiálních stránkách, jestli se něco podobného nešíří; porovnat konkrétní údaje (např. číslo balíčku)
- e-mail – věnovat pozornost odesílateli a v náhledu si zobrazit odkaz, zaměřit se na to, jestli odkaz odpovídá odesílateli (např. mail od Airbank by měl odkazovat na airbank.cz a ne jinam)

Bezpečný internet

cíl: Žák rozezná nebezpečné situace na internetu.

pomůcky: projektor/vytištěné karty 1 – 7

čas: 10 minut + 10 minut diskuze

třída: 6. – 9. Třída

Zadání

Promítněte vytvořené karty 1 – 7 popřípadě vytištěné karty rozdejte do dvojic. Žáci mají za úkol seřadit situace na kartách od nejméně nebezpečných po nejvíce nebezpečné situace spojené s internetem. Žáci dostanou na úkol 5 min. Několik dobrovolníků řekne své seřazení a dále začíná řízená diskuze.

Diskuze

Proč si myslíte, že většina z vás označila za nejméně nebezpečnou tuto situaci?

Proč si myslíte, že většina z vás označila za nejvíce nebezpečnou tuto situaci?

V kterých situacích nehrozí vážné následky?

Upozorníte na některé situace rodiče/prarodiče?

Karty:

Login

Username...

Password...

Sign in

[Forgot your password?](#)

Přihlaste se svými přihlašovacími údaji.

1

Pro zaslání balíku zadejte tyto údaje.

2

Jméno:

Příjmení:

Ulice:

Číslo domu:

Město:

PSČ:

E-mail:

Telefon:

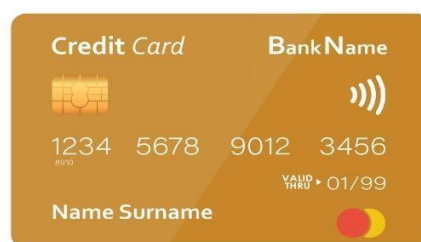
Dobrý den, je to stále na prodej?

Ano!

Zašlete balík přes balíčkovnu prosím.
Zaplatím a pošlu odkaz.

Nerozumím...

Klikněte zde:
www.zvlastnibalickovna.cz/neznam/123456

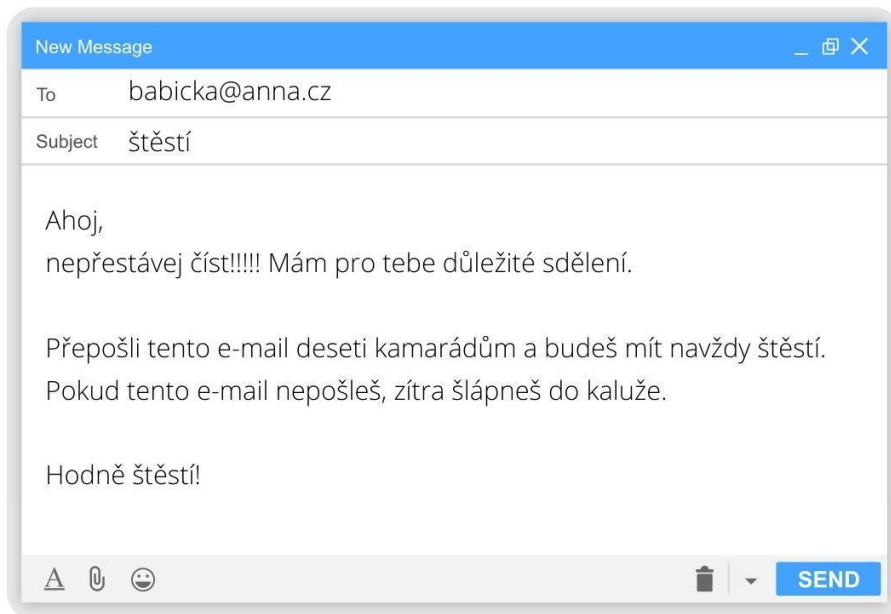
3

Jméno držitele karty

Číslo karty

Datum expirace

CVV/CVC

4

Ahoj miláčku...<3

čau zlato 🤔

Pošli mi fotku nahoře bez...😄

Co? Já se stydím. 😊

No ták. Já to nikomu neukážu! 😊

5

...

GRATULUJEME!

Jste vhodný výherce nového iPhone 14 Plus!

Máte poslední možnost výhru vyzvednout kliknutím na odkaz níže:

<http://AbCdEfGhCH.com/987>

6

Nový příspěvek ✓

Popisek:

Moje Micka je zase roztomilá!

Označit lidi: @Micka

Přidat místo

Přidat tlačítko zprávy

Přidat připomenutí

7